ادامه از صفحه قبل

حجت‌الاسلام محمدجواد حجتی کرمانی دراین باره می‌گوید:

«نجابت، ملایمت و تواضع از خصوصیات ایشان است. هیچ‌گاه به دنبال این نیست که رأی خودش را به دیگری تحمیل کند یا خودنمایی داشته باشد. این مسائل را در آیت‌الله محفوظی هرگز ندیدم و در ایشان نیست. ایشان انسان متین و آزاداندیشی است و اهل اینکه برای خودش شأنی قائل باشد و یا به دنبال نام و نشان باشد، نیست. مشی اعتدالی ایشان زبان‌زد است.[۱۵] (مصاحبه مربوط به زمان حیات ایشان است)

آیت‌الله مسعودی در این‌باره می‌گوید: «آنچه را که من در طول رفاقت ۵۰ ساله از ایشان دیدم، این است که هیچ‌وقت دنبال این نبود که خودش را مطرح کند؛ ولی در عین حال خادم مردم بودند.»[۱۶]

• خصوصیات اخلاقی

از جمله جلوه‌های خصلت ایشان، تعبد و ترس از حساب و میزان بود که بارها و بارها در جلسه درس خود به‌مناسبت‌های مختلف به این موضوع اشاره می‌کرد. از دیگر خصوصیات استاد، رعایت وحدت اشخاصی است؛ خصوصاً در مورد هم‌دوره‌ای‌ها؛ گرچه گاهی با بی‌مهری‌هایی در موارد مختلف از جانب عده‌ای مواجه می‌شد؛ اما خویش‌دار بوده و مهر سکوت بر لب می‌زد و کریمانه تحمل کرده، از کنار این‌گونه مسائل می‌گذشت:

یکی دیگر از خصلت‌ها و ویژگی‌های ایشان، پای‌بندی به اصول و پرهیز از افراط و تفریط در همه امور بود.

ضوابط و حدود را فدای مصالح شخصی نکردن و نگاه عالمانه به باطن عمل و در نتیجه دوراندیشی داشتن، برخورداری از برنامه‌ریزی، پرهیز از عجله و شتاب‌زدگی و داشتن اعتماد به نفس، از جمله دیگر ویژگی‌های شخصیتی این عالم وارسته است. زهد و ساده‌زیستی در زندگی آیت‌الله محفوظی، اصل مهمی بود که هیچ جایگزینی نداشت. وارستگی و مناعت طبع و حسن خلق ایشان، زبان‌زد خاص و عام بود. منزل مسکونی وی بسیار ساده و بی‌آلایش بود که بیش از ۶۰ سال در آن سکونت داشت. ویژگی‌های بارز اخلاقی و شخصیتی ایشان باعث شد، مورد اتکاء قرار بگیرد. از جمله پانزده سال مسئولیت استفتائات و مراجعات علمی دفتر آن مرجع عالی‌قدر(آیت‌الله بهجت ﷾) را برعهده داشت و چنان مورد وثوق و اعتماد ایشان بود که به‌عنوان جانشین حضرتش در محراب معرفی شد. این اعتماد و اطمینان تا آنجا بود که حضرت آیت‌الله بهجت پس از آن که آیت‌الله محفوظی مسئولیت دفتر ایشان را پذیرفت، حاضر به راه‌اندازی دفتر مزبور شد. این همراهی و همدلی فقط در فعالیت‌های ظاهری نبود و آن دو بزرگوار در مسایل باطنی و سلوکی نیز، روابط ویژه‌ای با یکدیگر داشتند.[۱۷]

• مسئولیت دفتر آیت‌الله‌العظمی بهجت

در پی قبول مسئولیت علمی دفتر حضرت آیت‌الله بهجت ﷾ بعثه آن عارف راحل در مکه و مدینه و استفتائات فقهی ایشان نیز برعهده آیت‌الله محفوظی ﷺ قرار گرفت. اعتماد و اعتقاد آیت‌الله بهجت به وی، تا آن حد بود که حتی در برخی مسائل نظر خود را نمی‌گفتند و می‌فرمودند: بنده روی حکم آقای محفوظی حکم نمی‌کنم.[۱۸]

در موارد بسیاری هم، مراجعان را به ایشان حواله می‌دادند و بر آن تأکید می‌فرمودند. پس از ارتحال آیت‌الله بهجت ﷾ دفتر ایشان با اشراف و اجازه آیت‌الله محفوظی، به کارهای جاری و فعالیت‌های علمی خود ادامه داد؛ اما آیت‌الله محفوظی به‌جهت کرامت نفس و مناعت طبع، جز آنچه را که بر آن تکلیف شده بود، بر خود هموار نکرد و به‌رغم اصرار برخی از علماء بلاد و جمعی از مؤمنان و مقلدان آیت‌الله بهجت، حاضر به انتشار رساله نشد. آن بزرگوار در تمام سال‌هایی که در آستان مرجعیت بود، هرگز تمایلی به تصدی این منصب از خود نشان نداد و کوشید که نام و نشان از خود بر سر زبان‌ها نیندازد. اگر نبود عنایات و توجهات آیت‌الله بهجت به ایشان و اهتمامی که آن پیر راحل و عرش‌نشین به معرفی این مرد خدا داشت، همچنان در خلوت خویش آشیانه می‌داشت و در نشئه کتمان می‌زیست. آیت‌الله مسعودی خمینی در این‌باره می‌گوید:

«بعد از آنکه جامعه مدرسین مراجع را تعیین کردند، آیت‌الله بهجت، ایشان را برای دفتر خودشان انتخاب کردند و این یکی از مزایای ایشان بود؛ چون آیت‌الله بهجت، انسان ساده‌ای نبود و بسیار تیزبین بود. من و آیت‌الله مصباح یزدی ﷾ حدود ده سال به درس ایشان رفته‌ایم؛ البته من آقای محفوظی را در درس ایشان ندیدم؛ ولی با ایشان مراوده داشت. آیت‌الله بهجت ﷾ به ظواهر نگاه نمی‌کرد. ایشان خیلی چیزها را می‌دانست و یک موجود خاصی بود، چشم دلش باز بود و می‌دید. آیت‌الله بهجت امور مالی دفترش را در اختیار آقای محفوظی گذاشت. آیت‌الله بهجت ﷾ کسی نبود که به هر کسی این امور را محول نماید. آیت‌الله محفوظی مورد علاقه ایشان بود و یکی از دلایل آن این است که ایشان از نظر مالی و اخلاقی، انسان آراسته و ساخته‌شده‌ای بود.»[۱۹]

• فعالیت‌های سیاسی

آیت‌الله محفوظی از اول نهضت اسلامی به رهبری امام خمینی ﷾ به‌طور فعال در مبارزات انقلاب اسلامی شرکت داشت. وی یکی از مقسمین شهریه امام به‌شمار می‌رفت و از شاگردان و مریدان آن بزرگوار بود و در طول نهضت اسلامی، بارها دستگیر، زندانی و شکنجه شده و سرانجام در سال ۱۳۵۲ ش به‌مدت سه سال به رفسنجان تبعید شد.

وی در این‌باره می‌گوید:

«ما از روی علاقه‌ای که به حضرت امام داشتیم، خانه ایشان را رها نکردیم؛ حتی به‌خاطر آن، گرفتار ساواک شدیم که البته بار اول هم نبود که گرفتار ساواک بشویم. ساواک خیلی اصرار داشت که نباید به منزل امام برویم. به رئیس ساواک هم که خیلی مرد خشنی بود، گفتیم: ما سالیان دراز نزد امام درس خوانده‌ایم، نمی‌توانیم که به بیت ایشان نرویم. گفت خب ماهی یکبار بروید! ما چانه زدیم. گفت: مگر اینجا بقالی است که چانه می‌زنید! گفتیم: به هر حال ایشان حق استادی به گردن ما دارد و باید به خانه او سر بزنیم. چند سال به رفسنجان تبعید شدم. به‌قول معروف عدو شود سبب خیر اگر خدا خواهد. چون من وقتی قم بودم، حتی تا کاشان هم نرفته بودم؛ اما تبعید باعث شد که به رفسنجان بروم. بنده و مرحوم آقای محمدصادق تهرانی (پدر کرباسچی) با هم دستگیر شدیم. ایشان را به فهرج کرمان و من را به رفسنجان تبعید کردند. وقتی من را از شهربانی خلاص کردند و در شهر آزاد گذاشتند، در رفسنجان به دیدن ملای شهر رفتم. ماه رمضان هم بود. ایشان به من گفت: تا در رفسنجان هستی، منزل ما باش! ماه رمضان را در منزل ایشان بودم. خداوند ایشان را حفظ کند! بعد از ماه رمضان، یکی از بازاری‌های آنجا منزلی برای من رهن کرد و بعد خانواده را با خود به رفسنجان آوردم.»[۲۰]

مدت تبعید آیت‌الله محفوظی، مدت سه سال به‌طول انجامید؛ یعنی از سال ۱۳۵۲ تا ۱۳۵۵ ش. نام و امضای این عالم مبارز، بیش از ۵۰ مورد در پای اعلامیه‌ها و بیانیه‌هایی که از سوی علما و مدرسین حوزه علمیه قم صادر شده، در اسناد انقلاب اسلامی موجود است.[۲۱]

دکتر صادق محفوظی درباره سختی‌های دوران تبعید پدرش می‌گوید:

«به‌خاطر دارم در سال‌هایی که پدرم را به‌همراه خانواده به رفسنجان تبعید کرده بودند، بارها برای دستگیری دو برادر بزرگم، به منزل ما حمله کردند. ساواک کرمان همه چیز را برای پدرم در رفسنجان ممنوع کمرده بود؛ حتی مسجد رفتن را. در آن زمان، یکی از علمای ربانی و برجسته رفسنجان شیخ عباس پورمحمدی بود که ان‌شاءالله خدا ایشان را شفا بدهد! تمام امکانات خود را در رفسنجان از قبیل مسجد و ...، در اختیار پدر من گذاشت. ساواک مانع استفاده از این امکانات شد. یکبار مأموران ساواک به منزل ما حمله‌ور شدند. آن زمان رئیس ساواک کرمان فردی به‌نام آرشام بود. در این حمله پدرم کنار مأموران ساواک نشسته بود که گفت: به شاه بگویید، نظام و قانون اساسی را منطبق بر اسلام تدوین کند و رفتارهایش را مطابق شرع کند و از امام بخواهد که از نجف بازگردند؛ یعنی این نصیحت را شجاعانه به رئیس ساواک گفت. من به‌خوبی به‌یاد دارم که اعلامیه خلع شاه از سلطنت که مهمترین اعلامیه تند جامعه مدرسین حوزه علمیه قم علیه رژیم طاغوت بود، در منزل ما تنظیم شد و برخی از چهره‌هایی را که در آن جلسه در منزل ما شرکت داشتند، به یاد دارم که آقایان: آذری قمی، حرم‌پناهی، منتظری، سیدمهدی روحانی، ربّانی املشی، فاضل لنکرانی، امینی نجف‌آبادی، ربّانی شیرازی و مشکینی.[۲۲]

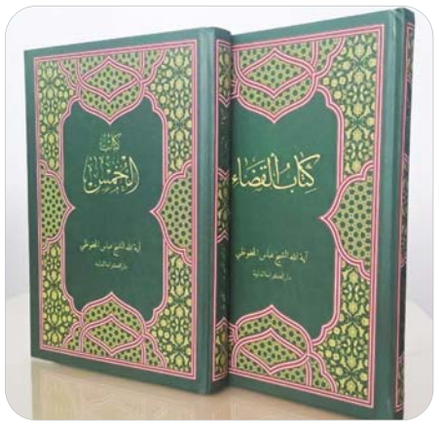

• مسئولیت‌ها

عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم از ابتدای تشکیل تا رحلت، ریاست کمیته انقلاب اسلامی شهرستان رودسر، امام جمعه شهرستان رودسر، عضو خبرگان رهبری در سه دوره متوالی از استان گیلان، عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی کشور، عضو شورای‌عالی حوزه علمیه قم، منصوب از سوی آیات گلپایگانی، اراکی و مقام معظم رهبری به‌همراه جمعی از بزرگان و مدرسین حوزه علمیه قم، نماینده امام در دانشگاه‌های تهران.[۲۳]

• اندیشه‌های مکتوب

آیت‌الله محفوظی علاوه بر تدریس و تحقیق، تألیفاتی نیز در مبانی و مبادی دانش‌های دینی دارند که فهرست زیر، بخشی از تقحیقات و تألیفات معظم است که یا به طبع رسیده و یا در مسیر چاپ و انتشار است:

کتاب خمس، کتاب زکات، کتاب حدود، کتاب دیات، کتاب قصاص، کتاب تقلید، کتاب حج (دو جلد چاپ شده)، سلوک کعبه، مجموعه تفسیر قرآن کریم، اخلاق اسلامی (چاپ سوم)، تاریخ قرآن، اندیشه‌های بنیادین در اخلاق اسلامی، ولایت فقیه، حاشیه تحلیلی بر عروة‌الوثقی، عرفان و عبادت(چاپ هفتم)، امام حسین ﷺ و عاشورا، جوان و اصول عقاید(چاپ دوم)، طهارت و نجاست اهل کتاب، تقریرات دروس خارج آیات عظام بروجردی و امام خمینی ﷾، رساله عملیّه (چاپ پنجم).[۲۴]

ضمنا ده‌ها مقاله برگرفته از دروس اخلاق وی در مجلات و روزنامه‌های به چاپ رسیده است.

• خدمات عمرانی و دینی

آیت‌الله محفوظی در احداث و مرمت ده‌ها حسینیه و مسجد و حمام و مجتمع آموزشی و رفاهی، نقش فعال و تأثیرگذار داشت که مهمترین آنان به‌شرح ذیل است:

۱. احداث حوزه علمیه امام صادق ﷺ در شهرستان رودسر در سه طبقه با تمام امکانات آموزشی و رفاهی هم‌اینک در اختیار طلاب علوم دینی می‌باشد و طلاب در پایه اول تا دهم در این حوزه مشغول تحصیل و تدریس می‌باشند. این مدرسه علمیه در زمینی به‌مساحت ۴۰۰۰ هزار متر، دارای ۲۰ حجره، سالن‌های تدریس، مهدیه و چندین دفتر که هم‌اکنون دارای ۱۲۰ طلبه در آن اشتغال به تدریس دارند.[۲۵] هم‌چنین کتابخانه‌ای غنی دارند و بیش از ۱۵ نفر از اساتید در این مدرسه اشتغال به تدریس دارند که برای آنان منازلی رهن و اجاره مهیّا شده است و ماهانه شهریه‌ای معتنابهی مازاد بر شهریه حوزه علمیه به آنان پرداخت می‌شود.[۲۶]

۲. احداث آسایشگاه مجهز امام رضا ﷺ جهت معلولین و سالمندان.

۳. احداث مدرسه ۱۲ کلاسه شبانه‌روزی در قالب یک مجموعه کامل شامل سالن ورزشی، خوابگاه و... جهت دانش‌آموزان محروم و بی‌بضاعتی که از مناطق محروم و صعب‌العبور وارد رودسر می‌شوند. در این مدرسه ۲۰۰ دانش‌آموز مشغول تحصیل در دو شیفت می‌باشند.[۲۷]

• رحلت

فقیه پارسا، آیت‌الله حاج شیخ عباس محفوظی، یار صدیق امام و رهبری، از پیشگامان نهضت امام خمینی ﷾ و عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، پس از عمری مجاهدت علمی، تبلیغی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی و عام‌المنفعه، و تحمل رنج تبعید در مبارزه با رژیم ستم‌شاهی، ۲۱ شهریور در سن ۹۶ سالگی در بیمارستان بر اثر ایست قلبی دعوت حق را لبیک گفت. در پی ارتحال این عالم فقیه، پنج‌شنبه۲۲ شهریور در استان گیلان عزای عمومی اعلام شد. پیکر این عالم ربانی، ۲۲ شهریور، پس از تشییع از مسجد امام حسن عسگری ﷺ به سمت حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه ﷺ و اقامه نماز میت توسط آیت‌الله‌العظمی سبحانی، در جوار بارگاه ملکوتی کریمه اهل بیت ﷺ به خاک سپرده شد.

امام خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی، آیات عظام؛ نوری همدانی، مکارم شیرازی، جوادی آملی، مظاهری، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، آیات؛ موحدی کرمانی رئیس مجلس خبرگان رهبری، سعیدی تولیت حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه ﷺ، اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور، سران قوا، مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیده زهره برقعی مدیر جامعة الزهرا ﷺ، سران قوا و دیگر شخصیت‌های کشوری، لشگری و حوزوی در پیام‌های جداگانه‌ای، رحلت این فقیه مجاهد، مردمی و خدوم را تسلیت گفتند.

• امام خامنه‌ای

بسم‌الله الرحمن الرحیم

درگذشت عالم بزرگوار آیت‌الله آقای حاج شیخ عباس محفوظی ﷺ را به خاندان محترم و همه دوستان و ارادتمندان و شاگردان ایشان تسلیت عرض می‌کنم. این عالم جلیل از شاگردان و یاران دیرین امام راحل ﷺ و از وفاداران به آن بزرگمرد تا آخر عمر با برکت خود بودند. رحمت الهی و علو درجات ایشان را از خداوند مسئلت می‌کنم.

• آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی

انا لله و انا الیه راجعون

خبر ارتحال فقیه پارسا آیت‌الله آقای حاج شیخ عباس محفوظی ﷺ موجب تأسف و تأثر گردید.

آن مرحوم از شخصیت‌های اثرگذار در نهضت امام راحل و اساتید بزرگ حوزه علمیه قم بود و با تألیفات متعدد و تربیت شاگردان فراوان در ترویج فرهنگ اهل‌بیت عصمت و طهارت ﷺ کوشا بودند.

اینجانب درگذشت این عالم متقی را به حوزه‌های علمیه و همه وابستگان تسلیت عرض نموده و علو مقام برای آن فقید سعید مسئلت می‌نمایم.

• آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی

إنا لله و إنا الیه راجعون

خبر ارتحال عالم ربانی جناب آیت‌الله آقای حاج شیخ عباس محفوظی ﷺ موجب تأسف و تأثر گردید.

تربیت شاگردان و تألیف آثار دینی و همچنین خدمات او به نظام اسلامی و حوزه‌های علمیه، ذخیره‌ای برای این عالم گرامی خواهد بود.

اینجانب ضایعه فقدان این فقیه وارسته را به عموم شاگردان و ارادتمندان و خصوصا به خانواده ایشان تسلیت عرض نموده و حشر وی با اولیاء طاهرین و صبر و أجر بازماندگان را از درگاه الهی مسئلت دارم.

• آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی

انا لله وانا الیه راجعون

ارتحال فقیه متعهد و استاد بزرگوار حوزه علمیه، حضرت آیت‌الله محفوظی ﷺ مایه تأثر و تأسف شد. غفران آن فقید راحل و تسلیت بازماندگان شریف مسئلت می‌شود.

• آیت‌الله‌العظمی مظاهری

إنا لله و إنا إلیه راجعُون

ارتحال عالم ربانی و فقیه وارسته مرحوم آیت‌الله آقای حاج شیخ عباس محفوظی ﷺ که عمر شریف خود را در خدمت به اسلام و معارف والای اهل‌بیت عصمت و طهارت ﷺ سپری کردند، را به همه بازماندگان گرامی و شاگردان و ارادتمندان ایشان تسلیت عرض می‌کنم و از خداوند تعالی علو درجات آن فقیه فقید و صبر و اجر بازماندگان را مسألت می‌کنم.

• جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

انا لله و انا الیه راجعون

ارتحال مرجع عالیقدر مرحوم آیت‌الله‌العظمی آقای حاج شیخ عباس محفوظی ﷺ، عضو محترم جامعه مدرسین حوزه علمیه قم موجب تألم و تأثر گردید.

آن شخصیت برجسته در محضر بزرگانی چون حضرات آیات عظام؛ بروجردی، امام خمینی و گلپایگانی –اعلی‌الله‌مقامهم– پرورش یافت و در گذر سال‌ها خدمت به «مکتب اهل‌بیت ﷺ» به تربیت طلاب علوم دینی پرداخت.

ایشان در راه مبارزه با رژیم ستم‌شاهی یار و یاور امام راحل عظیم‌الشأن ﷺ بودند و در مجاهدت برای پیروزی نهضت اسلامی رنج تبعید را به جان خریدند.

آن یار صدیق امام خمینی ﷾ و رهبر معظم انقلاب، علاوه بر درس و بحث و تألیفات، اقدامات ماندگاری نیز در امور خیریه و تأسیس مدارس علمیه داشتند و در ادوار مختلف در میدان‌های علمی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی نقشی مؤثر ایفا کردند.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، رحلت آن فقیه پارسا و جلیل‌القدر را به محضر حضرت ولی‌عصر ﷺ، مقام معظم رهبری، مراجع عظام تقلید -دامت‌برکاتهم-، حوزه‌های علمیه، مردم شریف استان گیلان و شهر رودسر و همه ارادتمندان، مقلدان و بازماندگان آن فقید سعید تسلیت می‌گوید و از خداوند متعال، علو درجات و رضوان الهی برای ایشان و صبر و اجر را برای خاندان مکرمشان مسئلت دارد.

• آیت‌الله سعیدی

تولیت حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه ﷺ

«إذا مات المؤمن الفقیه، بکت علیه الملائکة...
و ثُلم فی الاسلام ثلمة لایسدها شیٔ»

ارتحال عالم فرزانه و فقیه وارسته آیت‌الله شیخ عباس محفوظی دل‌های ملکوتیان و عاشقان علم و فضیلت و مؤمنان حقیقی را داغدار و متألم ساخت.

آیت‌الله محفوظی ﷺ عالمی بود که علوم حوزوی، معارف الهی و اخلاق حسنه را از محضر علمای بزرگ عصر خود فراگرفت و در نهضت امام خمینی ﷾ و انقلاب باشکوه اسلامی ایران در کنار دیگر یاران انقلاب مجاهدانه در راه ترویج و تبیین معارف الهی تلاش کرد و با تألیفات فقهی و تربیت شاگردان فاضل، نامی نیک از خود در تاریخ علمای شیعه برجای گذاشت.

• آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور

انا لله و انا الیه راجعون

ارتحال فقیه پارسا و مرجع گرانقدر حضرت آیت‌الله‌العظمی آقای حاج شیخ عباس محفوظی (قدس سره الشریف) مایه اندوه و تألم حوزه‌های علمیه گشت. آن شخصیت برجسته، افزون بر طی مدارج علمی در حوزه‌های علمیه قم و نجف اشرف و درک محضر اعاظم و اساتید حوزه و امام راحل اعلی الله مقامه و نیز تربیت شاگردان فراوان و نشر آثار ارزنده، دارای سوابق و مقامات روحی و معنوی و فضائل اخلاقی برجسته بودند و ارتباط ویژه ایشان با مرحوم آیت‌الله‌العظمی بهجت ﷾، سیره عملی ایشان آن را نشان می‌دهد.

این شخصیت بزرگوار در عرصه‌های اجتماعی و خدمت به مردم کوشا بودند و در میدان نهضت امام ﷾ و انقلاب اسلامی و مبارزات با رژیم ستم‌شاهی و تحمل رنج‌ها در این مسیر و در مناصب گوناگون حوزوی و فرهنگی و سیاسی نظام اسلامی حضور پیوسته و فعال داشته‌اند و متحمل محنت‌ها و رنج‌ها شدند و اکنون حوزه علمیه و شاگردان و علاقه‌مندان ایشان از فیض حضورشان محروم گشته‌اند. ارتحال ایشان را به حضرت ولی‌عصر ﷺ، مراجع عالی‌قدر تقلید دامت برکاتهم، رهبری معظم انقلاب اسلامی مدظله العالی، حوزه‌های علمیه، اساتید حوزه علمیه قم، شاگردان آن فقید سعید، مردم ارجمند استان گیلان و رودسر و بیت شریف معظم‌له و بیوت وابسته تسلیت و تعزیت می‌گویم و روح و رضوان بی‌پایان الهی را برای آن استاد بزرگوار و صبوری و شکیبایی و پاداش الهی را برای بازماندگان محترم از خداوند متعال خواستارم.

• سیده زهره برقعی، مدیر جامعة الزهرا ﷺ

انالله و انا الیه راجعون

قال امیرالمؤمنین ﷺ: اذا مات العالم انثلم فی الاسلام ثلمة لاتُسد الی یوم القیامه (الخصال ج۲ ص ۵۰۵)

ارتحال فقیه مجاهد و عالم پارسا حضرت آیت‌الله عباس محفوظی را که عمر با برکت خود را در راه نشر و ترویج مکتب اهل‌بیت ﷺ و تربیت شاگردان و ارادتمندان به خاندان عصمت و طهارت ﷺ صرف کرد، به حضرت صاحب‌الزمان ﷺ، رهبر معظم انقلاب اسلامی، مراجع عالی‌قدر تقلید، حوزه‌های علمیه، اساتید، شاگردان آن فقید سعید و بیت معظم‌له تسلیت و تعزیت عرض می‌نمایم و برای بازماندگان سلامت و طول عمر باعزت آرزومندم. آن عالم وارسته که در تخلق به اخلاق اسلامی و سیر و سلوک معنوی از اساتید بارزی چون حضرت امام خمینی ﷾ و حضرت آیت‌الله بهجت ﷺ بهره‌ها برده بود، مدال افتخار همراهی با نهضت اسلامی و فعالیت در مبارزات ضدستم‌شاهی را هم بر سینه داشت و پس از انقلاب نیز در همراهی با نظام اسلامی از هیچ کوششی دریغ نورزید.

تهیه و تنظیم: محمدتقی ادهم‌نژاد

• پی‌نوشت‌ها

۱. گنجینه دانشمندان، ج ۵، ص ۲۱۳؛
۲. شرح حال آیت‌الله محفوظی در منابع ذیل آمده است: گنجینه دانشمندان، ج ۵، ص ۲۱۴؛ جامعه مدرسین از آغاز تا اکنون، ج ۳، ص ۳۶۹؛ خبرگان ملت، ج ۳، ص ۳۶۱؛ دانشوران گیل و دیلم، ص ۶۶۰؛
۳. همان، ص ۲۱۲؛
۴. نشریه پیام حوزه، شماره ۱۹، ص ۱۱۲؛
۵. جزوه‌ای پیرامون گذری بر زندگانی فقیه متخلق آیت‌الله حاج شیخ عباس محفوظی، تحت عنوان فقیه اخلاقی توسط دفتر وی چاپ شده است که در این مقاله از آن استفاده شایانی برده‌ایم؛
۶. گلشن ابرار، ج ۷، ص ۵۰۷؛
۷. شرح حال اساتید یاد شده در مجموعه گلشن ابرار آمده است؛
۸. شرح حال اساتید یاد شده در مجموعه گلشن ابرار آمده است؛
۹. فقیه اخلاقی، ص ۵ و ۶؛
۱۰. شرح حال اساتید در مجموعه گلشن ابرار آمده است؛
۱۱. جامع مدرسه از آغاز تا اکنون ، ج ۳، ص ۳۷۰؛
۱۲. فقیه اخلاقی، ص ۷؛
۱۳ خورشید تابان، شرح حال آیت‌الله محمد ایمانی لاهیجانی، ص ۷۵؛
۱۴. نشریه حریم امام، ش ۲۲۵، ص ۵؛
۱۵. نشریه حریم امام، ش ۲۲۵، ص ۸؛
۱۶. همان، ص ۷؛
۱۷. فقیه اخلاقی، ص ۱۱ و ۱۲.
۱۸. همان، ص ۱۳؛
۱۹. نشریه حریم امام، ص ۸؛
۲۰. نشریه حریم امام، ص ۵؛
۲۱. به‌عنوان نمونه بنگرید به اسناد انقلاب اسلامی، ج ۳، ص ۱۳۷، ۱۶۲، ۱۶۴، ۱۵۸، ۱۹۹، ۲۲۲ و ... و نیز شرح مبارزات جامعه مدرسین در مجموعه ۸ جلدی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم از آغاز تا اکنون در مجلدات ۱ و ۲ به تفصیل آمده است؛
۲۲. همان، ص ۱۰؛
۲۳. دانشوران و دولت‌مردان گیل و دیلم، ص ۶۶۰؛
۲۴. فقیه اخلاقی، ص ۱۴ و ۱۵؛
۲۵. نشریه پیام حوزه، ش ۱۹، ص ۱۲۲؛
۲۶. نشریه حریم امام، ص ۱۷؛
۲۷ . همان، ص ۱۷.